

Ergoterapija esant neurologiniams sutrikimams

No. LLI-352
INTERPROF

ŠIAULIŲ
UNIVERSITETAS

Project is partly financed by
Interreg V-A Latvia – Lithuania Programme 2014-2020

www.latlit.eu

Aktualumas

- Žmonių, kenčiančių nuo neurologinių ligų, skaičius padidėjo dėl padidėjusio išgyvenamumo, gyventojų senėjimo ir skirtingų veiksnių įtakos.
- Neurologiniai sutrikimai ne visada yra pavojingi gyvybei, tačiau jie visada daro įtaką žmogaus gyvenimo kokybei ir įsitraukimui į kasdienę veiklą.
- Dalyvavimas kasdienėje veikloje yra labai svarbus visiems žmonėms.
- Ergoterapeutai turi atsižvelgti į paciento fizines, pažintines, emocines ir psichologines problemas, atsirandančias dėl neurologinių sutrikimų, ir turi suprasti diagnozės įtaką paciento požiūriu.

*“Life is short.
Do stuff
that matters.”*

SIQI CHEN

Ergoterapijos apibrėžimas

SAM LMN

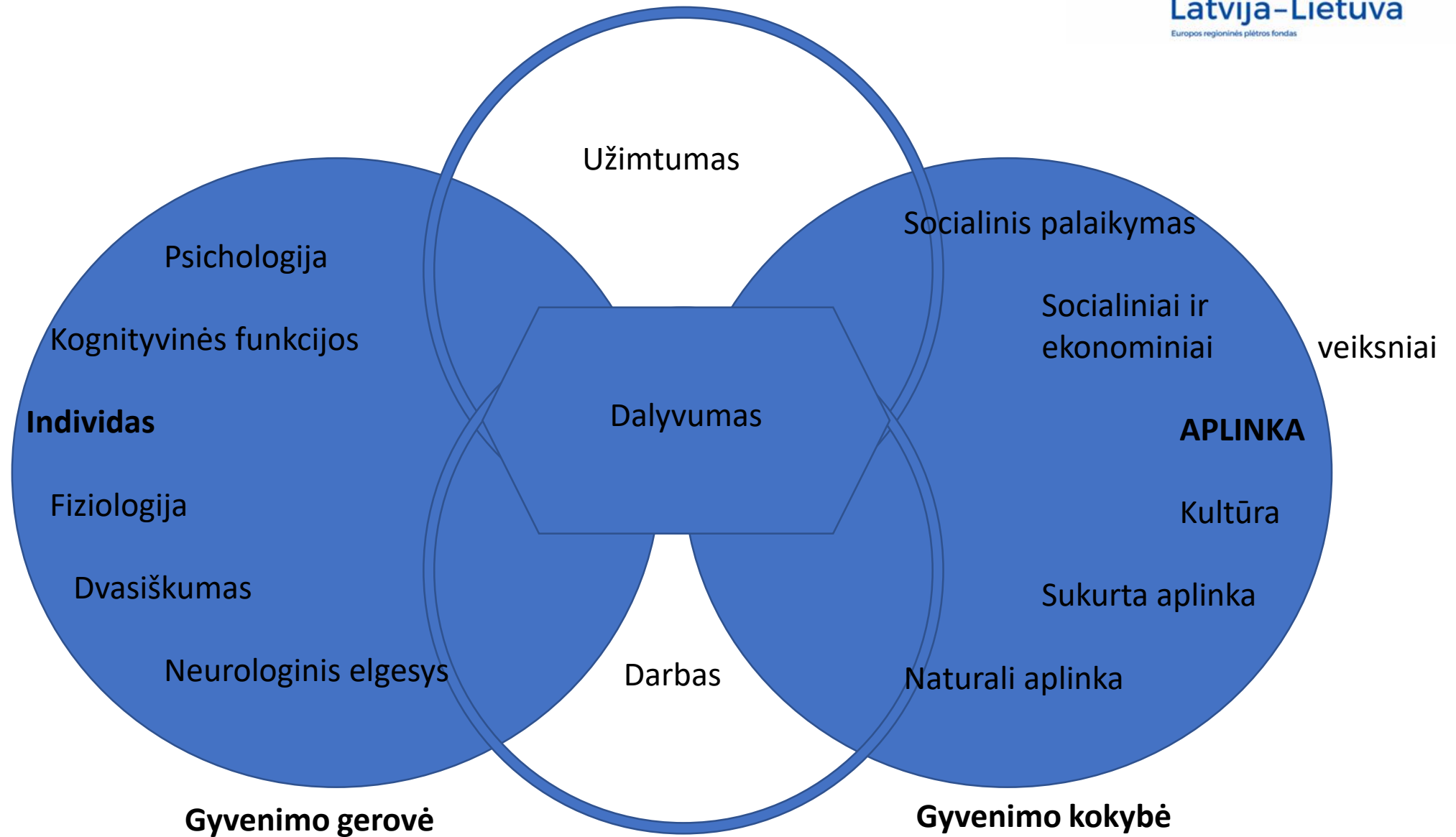
Asmens / grupių įgalinimas prasminga veikla, siekiant asmens / grupių gerovės, skatinant aktyvumą ir įsitraukimą į prasmingą (-as) veiklą (-as), ugdant reikiamus įgūdžius, įpročius, vaidmenis kasdienėje, mokymosi, darbinėje / profesinėje bei laisvalaikio aplinkose namuose ir bendruomenėje.

Ergoterapija užsienyje (skirtumai)

Darbo krūvis max 7 klientai;
Palaikomas ryšys su klientu namuose;
Gamina įtvarus;
Dirba klientų namuose;

Kokias problemas patiria pacientai
kasdieniame gyvenime, tyrimas ir
vertinimas

No. LLI-352
INTERPROF

ŠIAULIŲ
UNIVERSITETAS

Project is partly financed by
Interreg V-A Latvia – Lithuania Programme 2014-2020

www.latlit.eu

Kasdieninės veiklos problemos ir galimi sprendimai pacientams, turintiems neurologinių sutrikimų

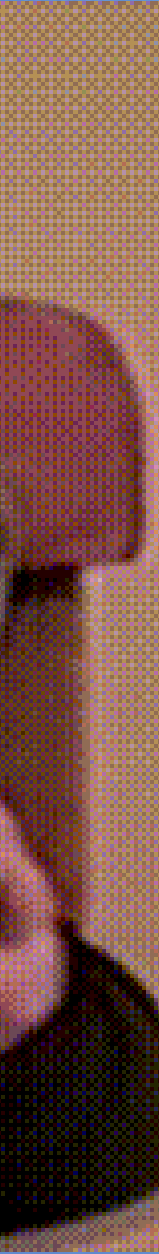
Problema

Galimas sprendimas

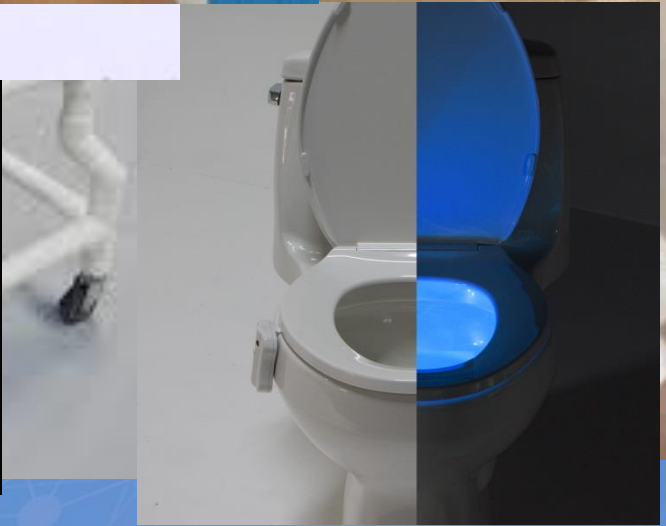
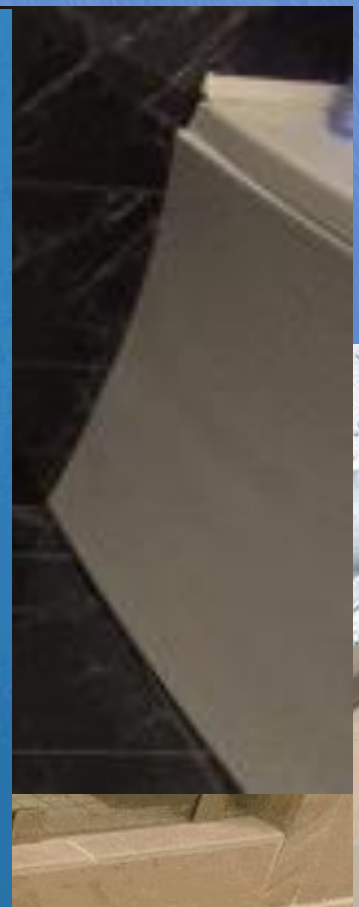
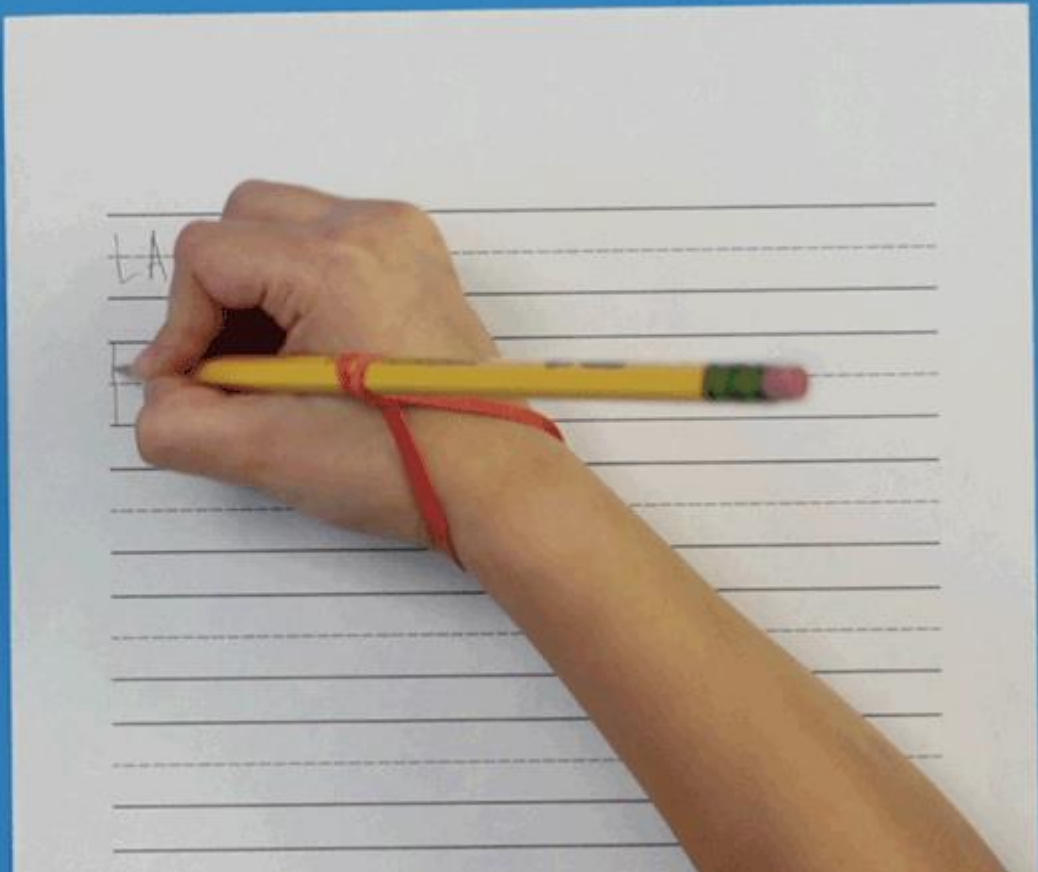
<p>VALGYMAS Sunkumai laikyti valgymo indus</p>	<p>Valgymo indus naudokite sutirštintomis rankenomis (galite naudoti poroloną ar kitą medžiagą, kad rankena būtų storesnė), kad būtų lengviau sugriebti.</p>
<p>Sunkumai sugriebti ir laikyti valgymo indus, tačiau ranka gali pasiekti burną</p>	<p>Naudokite ortozę su pridėtu valgymo indu</p>
<p>Sunkumai supjaustyti maistą</p>	<p>Naudokite apvalų peilį, kuriam reikia mažiau rankų jėgos. Įsigykite jau iš anksto supjaustytų gaminių</p>
<p>Dėl delno sąnario silpnumo sunku patiekti maistą tiesiai į burną</p>	<p>Valgymo indus naudokite ten, kur šaukštas ar šakutės dalis yra sulenkta 40 ar daugiau laipsnių kampu</p>
<p>Sunkumai stabilizuoti indą maistu</p>	<p>Po indu padėkite neslystančią medžiagą (pvz., Drėgną rankšluostį).</p>
<p>Sunkumai pasiimti visą maistą iš vietos arba jis nukrenta per kraštus</p>	<p>Naudokite plokščių šonus Naudokite plokštelę su gilesne vidine dalimi</p>
<p>Sunkumai paimti maistą į burną dėl raumenų silpnumo, nuovargio</p>	<p>Dilbius remkite į stalą. Rankas ir plokštelę galima ilsinti ant 1–2 knygų, kad sumažintumėte atstumą tarp plokštelės ir burnos</p>
<p>Sunkumai gerti gėrimą į burną dėl raumenų silpnumo, nuovargio</p>	<p>Naudokite puodelį su dviem ausimis. Naudokite puodelį su didele ausimi, kad būtų lengviau sugriebti. Laikykite puodelį ant stalo ir naudokite šiaudelį. Paprašykite palaikančiojo asmens pastatyti vandens butelius skirtingose vietose (pvz., Prie lovos, televizoriaus)</p>
<p>Sunkumai naudojant šiaudą dėl silpnų burnos raumenų</p>	<p>Naudokite vienpusį šiaudelį - šiaudeliai su vienpusiu vožtuvu, kurie lieka užpildyti tarp gėrimo kartų, sumažina galimybę išsiurbti per daug purvo oro</p>

Valgymo problemos

Kasdieninės veiklos problemos ir galimi sprendimai pacientams, turintiems neurologinių sutrikimų

Problema	Sprendimo būdai
<p>MAŽA HIGIENA Sunkumai išlaikyti pusiausvyrą stovint prie kriauklės</p>	<p>Sėdi ant kėdės prie kriauklės. Laikykite dilbį prie kriauklės krašto, o kita ranka atlikite veiksmus. Padėkite veidrodį taip, kad atspindys būtų matomas, kai žmogus sėdi</p>
<p>Sunkumai pasiekti kriauklę ir užsiimti veikla sėdint ant kėdės</p>	<p>Perkelkite arba pertvarkykite (palikite) erdvę po kriaukle taip, kad kėdę būtų galima pastatyti kuo arčiau kriauklės.</p>
<p>Sunkumai perlenkti ir išpurkšti vandenį į kriauklę</p>	<p>Prie kriauklės padėkite puodelį ar kitą surinkimo indą, kurį galima naudoti valant dantis</p>
<p>Dantų valymas Ranka pavargsta laikydama šepetėlį prie burnos</p>	<p>Pailsėkite alkūnę ant kriauklės krašto. Naudokite abi rankas arba naudokite stipriausią ranką, net ji nėra pirmaujanti (pvz., Jei kasdien naudojate dešinę ranką, bet kairė ranka stipresnė, valykite dantis kaire ranka).</p>
<p>Ranka per daug pavargusi, kad būtų galima kokybiškai valyti dantis, judant šepetėliu burnos ertmėje</p>	<p>Naudokite elektrinį dantų šepetėlį (tinka su maža galvute, kad nesukeltų nereikalingo burnos ertmės dirginimo; didesnio skersmens rankena būtų lengviau ją sugriebti; lengva, kad būtų lengviau pakelti)</p>
<p>Sunkumai suvokiant dantų šepetėlį</p>	<p>Kad dantų šepetėlio rankena būtų storesnė, naudokite poroloną ar kitą medžiagą, kad būtų lengviau ją sugriebti; jis gali būti pritvirtintas prie delno elastinėmis juostomis</p>
<p>Uždusimas dantų pasta ir vandeniu</p>	<p>Naudokite specialų dantų šepetėlį su įtraukta skysčio siurbimo funkcija</p>
<p>Sunkumai valyti liežuvį</p>	<p>Naudokite liežuvio valiklį</p>
<p>Skutimasis Dėl plaštakos raumenų silpnumo skutimosi metu neįmanoma stabiliai laikyti skustuvo, dėl ko kyla pjovimo pavojus</p>	<p>Naudokite elektrinį skustuvą, kuris sumažina pjovimo riziką</p>
<p>Rankos pavargsta skutimosi metu, apsunkindamos skutimosi baigimą</p>	<p>Alkūnė ir, jei reikia, dilbis gali būti palaikomi ant kriauklės krašto. Skuskite stipriausia ranka. Atlikite skutimąsi su pauzėmis. Darykite veiklą dienos metu, kai jaučiate daugiau energijos</p>

Kasdieninės veiklos problemos ir galimi sprendimai pacientams, turintiems neurologinių sutrikimų

Problema	Galimi sprendimo būdai
<p>Prausimasis Prarandama pusiausvyra bandant patekti į vonią / dušą</p>	<p>Uždėkite skalbimo vietą atraminiais bėgiais</p>
<p>Sunkumai patekti į vonią / dušą</p>	<p>Naudokite vonios lentą / dušo kėdę (atsisėskite ant vonios lentos ir padėkite kojas po vieną per vonios kraštą, jei reikia, laikykite prie atraminių bėgių)</p>
<p>Dėl slidžios bazės sunku išlaikyti pėdas</p>	<p>Padėkite neslystančius kilimėlius skalbimo vietoje ir joje</p>
<p>Sunkumai išlaikyti pusiausvyrą skalbimo metu</p>	<p>Skalbkite sėdėdami</p>
<p>Stovėti skalbimo metu yra varginanti</p>	<p>Skalbkite sėdėdami, kad sumažintumėte kūno apkrovą</p>
<p>Vonios lenta / dušo kėdė yra nestabili</p>	<p>Norėdami stabilizuoti sėdimąjį paviršių, naudokite papildomas atžalėles</p>
<p>Kūno prausimas Sunkumai sureguliuoti dušą taip, kad vanduo tolygiai tekėtų ant kūno</p>	<p>Fiksuotą dušo galvutę pakeiskite rankiniu dušu</p>
<p>Sunkumai tuo pat metu laikyti muilą ir kempinę</p>	<p>Naudokite muilus su virvele, kurią galima pritvirtinti prie rankos. Naudokite skystą muilą. Naudokite kempinę su ilga rankena.</p>
<p>Sunkumai pasiekti ir plauti kojas, pėdas, nugarą</p>	<p>Naudokite kempinę su ilga rankena, prie kurios galima prisegti skalbimo pirštinę, kur įkišamas muilas.</p>
<p>Plaunant / prižiūrint plaukus rankos pavargsta</p>	<p>Rankas palaikykite prie vonios lentos / dušo kėdės krašto. Pasirinkite trumpą kirpimą. Naudokite plaukų priežiūros priemones su prailgintomis rankenomis. Plaukite plaukus kriaukle; paprašykite palaikymo dalyku pagalbos</p>

Kasdieninės veiklos problemos ir galimi sprendimai pacientams, turintiems neurologinių sutrikimų

Problema	Sprendimo būdas
<p>NAUDOJIMASIS Tualetu Sunkumai keltis iš tualetinio dubenio</p>	Tualetą pritvirtinkite atraminiais bėgiais (jei įmanoma - šonuose ir priekyje). Jei neįmanoma įrengti tualetu su atraminiais bėgiais, naudokite savarankiškai statomą tualetu platformą su atraminėmis rankenomis. Naudokite tualetu platformą. Pats dubuo padarykite aukštesnį
Sunkumai išlaikyti pusiausvyrą sėdint ant dubenio	Naudokite atraminius bėgelius; sėsk lėtai. Norėdami sumažinti atstumą iki dubenio, naudokite tualetu platformą
Rankos ir (arba) kojos per silpnos, kad galėtumėte savarankiškai pereiti prie tualetu dubenėlio	Naudokite šlapimo surinkimo indą. Paprašykite palaikymo personalo pagalbos
Sunkumai atliekant higieną po tualetu veiklos	Naudokite bidė / rankinį dušą
Sunkumai, kai tualetu veikla yra linkusi į vieną pusę atlikti higieną	Naudokite atraminius bėgelius
Sunkumai išlaikyti pusiausvyrą nusimaunant kelnes ir apatinius drabužius	Dėvėkite kelnes su lanksčiu juosmeniu. Dėvėkite laisvus apatinius drabužius, tokius kaip boksininkai, kuriuos lengviau nusimauti. Viena ranka laikykite prie atraminio bėgelio, o kitą nusivilkite drabužius. Kelnes ir apatinius pritvirtinkite kilpomis, kuriose galite uždėti ranką iki dilbio, kad būtų lengviau sugriebti drabužį, o traukimas atliekamas su žasto raumenimis.
<p>MIEGAS Sunkumai suktis lovoje</p>	Norėdami palengvinti judesius lovoje, naudokite satino arba šilko pižamą. Norėdami palengvinti judėjimą lovoje, naudokite satino arba šilko lakštus. Patalpinkite prie lovos atraminį bėgelį. Norėdami perkelti kojas, naudokite kilpą su ištiesta rankena. Naudokite mobilųjį keltuvą su atraminiais daiktais
Sunkumai pritraukti palaikomųjų daiktų dėmesį, jei jis / ji yra kitame kambaryje	Ryšiams naudokite nešiojamąjį belaidį rinkinį. Naudokite varpą. Naudokite greitojo skambučio funkciją savo mobiliajame telefone

Kasdieninės veiklos problemos ir galimi sprendimai pacientams, turintiem neurologinių sutrikimų

Problemos	Sprendimo būdai
APSIRENGIMAS Sunkumai mygtuko ir atjungimo metu dėl rankos silpnumo	Naudokite segtuką. Pasirinkite drabužius be sagų. Pakeiskite mygtukus „Velcro“ tvirtinimo detalėmis
Sunkumai išlaikyti pusiausvyrą rengiantis	Pasipuoškite sėdėdami, taip sumažindami kritimo riziką ir taupydami energiją
Sunkumai užtraukti ir išpakuoti	Užtrauktuko gale (iš meškerės ar kitos medžiagos) padarykite kilpą, iš kurio galite ištraukti pirštą, taip ištraukdami užtrauktuką. Naudokite specialius gurkšninius žiedus. Pasirinkite drabužius be užtrauktukų
Sunkumai apsivilkti marškinius per galvą ir išlįsti ant kelnių	Pasirinkite laisvesnius drabužius. Pasirinkite drabužius, pagamintus iš audinio, kurį lengviau apsivilkti, pvz. medvilnė arba nailonas, ne vilna. Venkite storų ir sunkių drabužių. Apsivilkite gulėdami, kad sumažintumėte sunkio jėgos poveikį kūnui. Naudokite tvarsliaivą / lazdele
Sunkumai sulenkti, norint užsitraukti kojine	Naudokite užspaustas kojines. Dėvėkite sandalus ir batus, kuriems nereikia kojinių; vaikščioti kambaryje su šlepetėmis su uždara nugara (skaitiklis)
Sunkumai surišti batų raiščius	Naudokite lanksčius batų raiščius. Naudokite batus su Velcro tvirtinimo detalėmis
Sunkumai užsimauti batus, kai naudojama pėdos / kulکشnies ortozė	Pasirinkite batus, kurių dydis yra didesnis
Sunkumai užsidėjus batus	Naudokite pailgą rankeną. Naudokite tvarsliaivą / lazdele
MEDIKAMENTŲ NAUDOJIMAS Sunkumai sekti vartojant vaistus	Naudokitės vaistų organizatoriumi, kuris yra padalintas pagal poreikius (per dieną, maistas). Naudokite priminimo funkciją mobiliajame telefone, kuri informuoja apie būtinybę vartoti vaistus

Pacientų, sergančių neurologinėmis ligomis, kasdienės veiklos įvertinimas

Kasdienės veiklos

- Valgymas
- Asmeninė higiena
- Kontinencija
- Persirengimas
- Judumas
- Miegoti
- Virimas
- Judėjimas už namo
- Apsipirkimas
- Finansų valdymas
- Valyti namus
- Vaistų vartojimas
- Bendravimas su kitais, rūpinimasis kitais

Įvertinimo įrankiai

- Veiklos analizė
- FIM
- Barthelio indeksas
- ADL taksonomija
- Pasaulio sveikatos organizacijos neįgalumo įvertinimo sąrašas
- Smūgio smūgis. Paciento savęs vertinimas
- Krentanti rizikos vertinimo skalė
- DASH
- Bendro apsaugos principų laikymasis
- Atitikimas energijos taupymo principams IA
- Kėdžių su ratukais įvertinimas
- Stereognozės testas
- VASA

Ergoterapeuto technologijos neurologinių ligų atvejais

PROBLEMA

Sensorinės integracijos metodai
Tinų variklio mokymas
Manipuliacija su daiktais delne
Dėmesio lavinimas, gebėjimas sutelkti dėmesį
Kasdieninės veiklos įgūdžių lavinimas: valgymas, pasipuošimas,
judėjimas,
higiena, bendravimas, apsipirkimas, valymas
Pažinimo gebėjimų lavinimas (atmintis, problemų sprendimas)
Kūno padėtis
Aplinkos pritaikymas
Pagalbinių įtaisų pritaikymas
Veiklos pritaikymas
Taisyklingos sėdėjimo pozos palengvinimas
Rankų ortozių darymas ir pritaikymas
Sąnarių judesių palaikymas ir padidinimas
Ergonomikos principų mokymas
Paciento artimųjų ir padėjėjų mokymas priežiūros metodų
Paciento mokymas sėsti į vežimėlį
Paciento bendravimo įgūdžių skatinimas ir pasitikėjimo savimi
didinimas

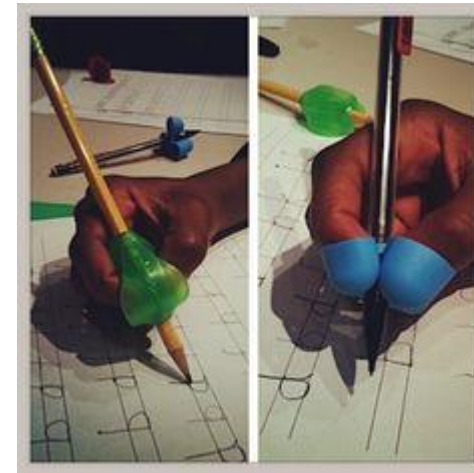
PACIENTAS

Intervencijos metodai pacientams, sergantiems neurologinėmis ligomis

- Adaptyvus požiūris
- Terapinis požiūris
- Srauto teorija

INTERPROF

Srauto teorija (Mihály Csíkszentmihályi)

Subjektyvi psichologinė būklė, atsirandanti, jei asmuo yra visiškai įtrauktas į veiklos vykdymą.

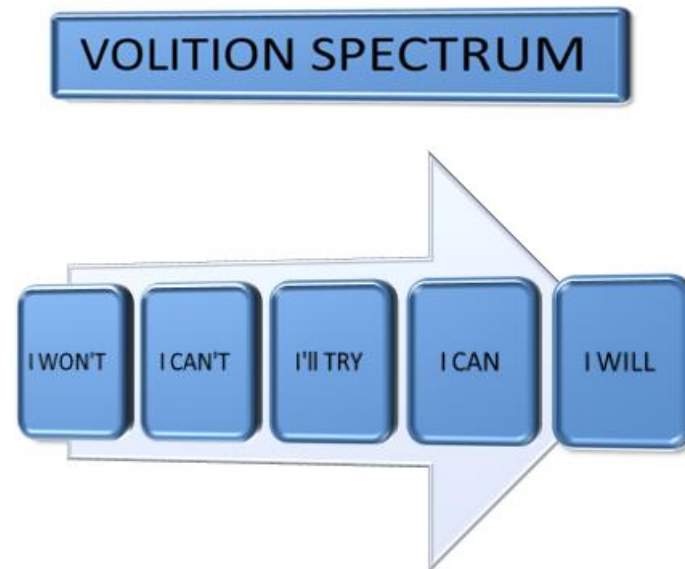
Charakteristika:

- Dėmesio sutelkimas į aiškų tikslą
- Savimonės praradimas
- Pasikeitė laiko pojūtis
- Jausmas, kad pati veikla yra naudinga

Srauto teorija

- Norėdami išlaikyti tėkmės būklę, asmuo turi padidinti veiklos sudėtingumą, taip ugdydamas naujus įgūdžius ir priimdamas naujus iššūkius
- Srautas kaip procesas, leidžiantis asmeniui nuolat atskleisti ką nors naujo
- Supratimas apie srautą padeda ergoterapeutui palengvinti paciento įsitraukimą į jam svarbią veiklą
- Geriausi metodai įvertinti, ar pacientams nėra tekėjimo būklės, - apklausa ir stebėjimas

Judumo, vertinimo, intervencijos problemos

No. LLI-352
INTERPROF

ŠIAULIŲ
UNIVERSITETAS

Project is partly financed by
Interreg V-A Latvia – Lithuania Programme 2014-2020

www.latlit.eu

Pažinimo sutrikimai pacientams, sergantiems neurologinėmis ligomis

Ligos

Sunku palyginti veiklas
Spastinės problemos
D sunku į veikti naujus dalykus
Elegesio sutrikimai
Impulsyvumas
Irzlumas
Agresija
depresija
Aatidumo, stabilumo, planavimo problemos
Rsuamžėjusi judesio amotyvacija
Sutrikusi funcinių jusesių kontrolė

Aktyvumas ir judrumo pažeidimai;;

Sumažėjęs mąstymo greitis, sunkumai sprendžiant problemas ir priimant sprendimus, sunkumai sutelkti ar nukreipti dėmesį, apatija, sukelianti sunkumų atliekant kasdienę veiklą, ir socialinė izoliacija daro didelę įtaką pacientų gyvenimo kokybei. Pacientai turi mažiau galimybių nustatyti riziką, stebėti aktyvumo ir elgesio rezultatą, saugiai atlikti veiklą ir reaguoti į kritines situacijas

Pacientų, sergančių neurologinėmis ligomis, mobilumo apribojimų įvertinimas

Objektų sugriebimas

- Funkcinio pasiekiamumo testas
- Veiksmo tyrimo rankos testas
- Rankos variklio sugebėjimo testas - rankinė funkcija ADL
- Vilko variklio funkcijos testas (už įžeidimą)
- Galios ir pagrindinio suvokimo testai
- Jepseno rankos funkcijos testas
- 9 taškų testas
- Dėžės ir bloko bandymas

Keisti laikyseną

- Motorinių ir procesinių įgūdžių įvertinimas (AMPS) - įvertinti ADL kokybę - parodo objektyvų įvairių motorinių ir proceso įgūdžių vertinimą.
- Bergo balanso skalė - matuoja statinius ir dinامينius pusiausvyros gebėjimus, naudodama funkcinės užduotis, paprastai atliekamas kasdieniame gyvenime.
- Į našumą orientuotas mobilumo vertinimas (POMA) - matuojamas ir statinis, ir dinaminis balansas, naudojant užduotis, kuriomis bandomas balansas ir eisena.
- Laiko pakilimo ir eigos testas - matuoja dinaminę pusiausvyrą ir mobilumą.

Pacientų, kuriems yra neurologiniai sutrikimai įvertinimas

- Motorinė funkcija
- Koordinacija
- Jėga
- Judėjimo apimtis
- Tonusas
- Skausmas
- Jutimai
- Edema

Klausimai dėl viršutinių galūnių įvertinimo

Paaiškinkite, kuri yra dominuojanti ranka

Palyginkite ligos paveiktą ranką su kita ranka

Subluksacija?

«Ar galite pasiekti viršutinę spintelės lentyną?»

«Ar galite uždaryti žaliuzes?»

«Ar galite sudėti rankas ant nugaros?»

«Ar galite apsivilkti marškinius?»

«Ar galite įkišti diržą į kelnes?»

«Ar galite atlikti asmens higieną nuėję į telefoną?»

«Ar galite plauti ir valyti plaukus?»

«Ar galite užsivilkti / nuimti marškinius virš galvos?»

«Ar galite uždaryti liemenėlę? »

«Ar galite nusiplauti nugarą?»

«Ar gali įkišti ranką į burną?»

«Ar tu gali valgyti?»

«Ar galite valyti dantis?»

«Ar galite ištiesti abi rankas priešais save?»

«Ar galite plauti indus?»

«Ar galite laisvai elgtis su priešais esančiais daiktais?»

«Ar galite atidaryti duris?»

«Ar galite pasukti durų raktą?»

«Ar galite uždaryti langą?»

Intervencijos metodai, skirti sumažinti neurologinių sutrikimų tu sutrikimus

ADAPTYVUS POŽIŪRIS

TERAPEUTINIS POŽIŪRIS

Judrumas lovoje ir sauga (tinkamo dydžio, pločio ir aukščio lova, čiužinys prie lovos kritimo atveju, atraminiai bėgiai ar lovos, padėjimas pagalvėmis).

Kritimų mobilumas ir sumažinimas (sėdimoji poza, riedučiai su keturiais ratais ir stabdžiais, aplinkos pritaikymas, fizinis kritimo rizikos sumažinimas, perspėjimai pavojingose vietose, pvz., Laiptuose, baldų kampuose, gaisras ir kt., Elgesio pakeitimas siekiant sumažinti kritimus, sutelkiant dėmesį į ėjimą, atraminių bėgių pakilimą po kritimo, reguliary būklės vertinimą, apatinių galūnių ortozę, šeimos, kelio, klubo, alkūnės ir galvos apsaugą.

Veikla, skirta pagerinti dideles ir mažas motorines funkcijas

Aplinkos pritaikymas

Energijos taupymo strategijos

Veidrodinė terapija

Šeimos švietimas ir įtraukimas

Jutimo lavinimas ir perkvalifikavimas

Virtuali realybė

ARM ACTIVITY LIST B

ARM ACTIVITY LIST A

Name: _____

Name: _____

Add a new activity every day / week.

“2 hands” refers to interlocking grip as needed.

“Under arm” refers to holding item between upper arm and side of body.

Position hand on table in view	_____	Hold food with fork when cutting	_____
Hold toothpaste	_____	Carry a newspaper (under arm)	_____
Hold deodorant	_____	Carry a towel (under arm)	_____
Pull up blankets (2 hands)	_____	Carry a purse / wallet (under arm)	_____
Use call bell	_____	_____	_____
Pick up water bottle (2 hands)	_____	_____	_____
Eat finger food (2 hands)	_____	_____	_____
Hold washcloth	_____	_____	_____
Wash face (2 hands)	_____	_____	_____

Add a new activity every day / week.

Fill out menu	_____	Put on shoes	_____
Use call bell	_____	Put on socks	_____
Pull up covers	_____	Pour liquids	_____
Turn on light switches	_____	Use fork	_____
Drink from a cup	_____	Use spoon	_____
Eat finger food	_____	Use knife	_____
Turn pages in a book / magazine	_____	Hold phone while talking	_____
Brush teeth	_____	Dial phone	_____
Brush hair	_____	Open fridge	_____
Turn on / off faucets	_____	Use computer mouse / keyboard	_____
Wash self with washcloth	_____	Practice handwriting	_____

Tikslų nustatymas

Bendradarbiaujant su pacientu - SMART principas

Pavyzdžiai:

- Per dvi savaites pacientas abiem rankomis užmaskuos megztinį
- Pacientas savarankiškai valgys pritaikytą šaukštą per 4 savaites
- Per 3 savaites pacientas pasieks 25 proc

GOAL SETTING

SPECIFIC

MEASURABLE

ACHIEVABLE

REALISTIC

TIMELY

Pažinimo funkcijų problemos, vertinimas, intervencija

No. LLI-352
INTERPROF

ŠIAULIŲ
UNIVERSITETAS

Project is partly financed by
Interreg V-A Latvia – Lithuania Programme 2014-2020

www.latlit.eu

Pažinimo sutrikimai pacientams, sergantiems neurologinėmis ligomis

Sutrikimai

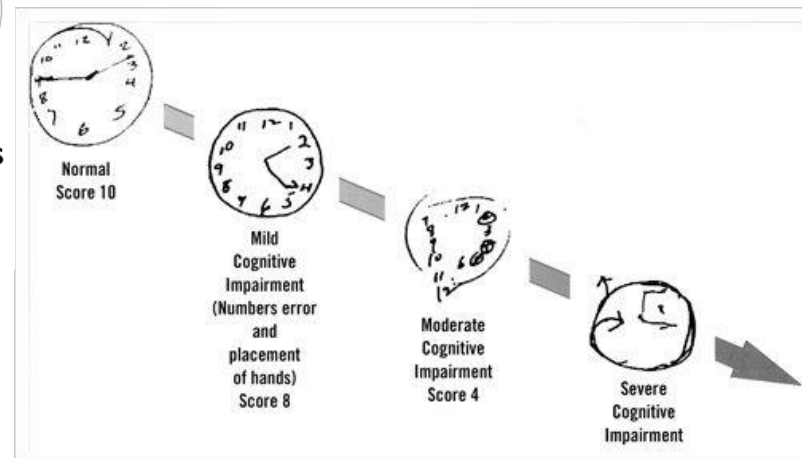
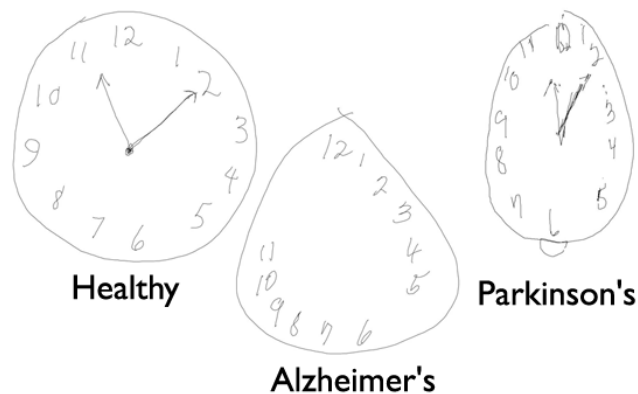
Sunkumai pradėti veiklą
Erđvinio suvokimo sutrikimai
Sunkumai įsisavinti naujus dalykus
Elgesio sutrikimai
Impulsyvumas
Jaudrumas
Agresija
Depresija
Dėmesio stabilumas, planavimas,
organizavimas, problemų sprendimo sutrikimai
Sumažėjusi motyvacija
Bradifrenija
Sutrikusios valdymo funkcijos
Sutrikusi orientacija laike, erdvėje ir asmenyse

Veiklos ir dalyvavimo apribojimas

Sumažėjęs mąstymo greitis, sunkumai sprendžiant problemas ir priimant sprendimus, sunkumai sutelkti ar nukreipti dėmesį, apatija, sukelianti sunkumų atliekant kasdienę veiklą, ir socialinė izoliacija daro didelę įtaką pacientų gyvenimo kokybei. Pacientai turi mažiau galimybių nustatyti riziką, stebėti aktyvumo ir elgesio rezultatą, saugiai atlikti veiklą ir reaguoti į kritines situacijas

Asmenų, sergančių neurologinėmis ligomis, pažinimo sutrikimų įvertinimas

- Laikrodžio piešimo testas;
- Žodžių darybos testas;
- Mini psichinės būklės įvertinimas - sutrumpinta versija;
- Mini psichinės būklės įvertinimas;
- Monrealio kognityvinių funkcijų įvertinimas (MoCA)

- LOTCA testas

p	d	p	p	d	d	d	d	p	d

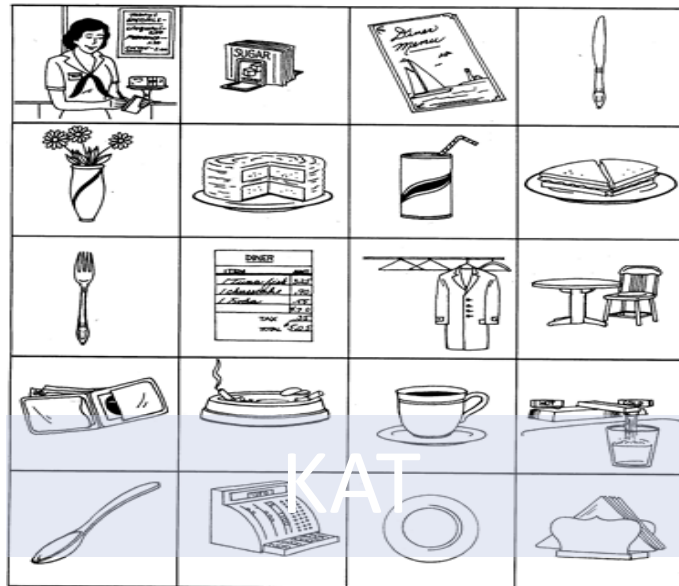
- D2 testas

d	d	d	d	p	p	d	p	d	p

- Kontekstinės atminties testas

d	d	p	d	d	d	p	p	d	p

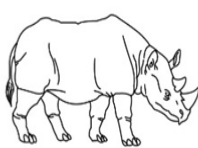
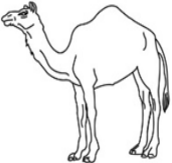
- (KAT)

KAT

LOTCA

Begin							
(D)	(4)	(3)					
(C)	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	_/5	
NAMING							
							
[ ]		[ ]		[ ]		_/3	
MEMORY		Read list of words, subject must repeat them. Do 2 trials, even if 1st trial is successful. Do a recall after 5 minutes.					
		FACE	VELVET	CHURCH	DAISY	RED	No points
		1st trial					
		2nd trial					
ATTENTION		Read list of digits (1 digit/sec). Subject has to repeat them in the forward order [ ] 2 1 8 5 4. Subject has to repeat them in the backward order [ ] 7 4 2					
Read list of letters. The subject must tap with his index finger on the letter A. No tap if 2 errors.		[ ] U F J A M N V J K L L A F A K D E A A A J A M O F A A B					_/1
Serial 7 subtraction starting at 100		[ ] 93	[ ] 86	[ ] 79	[ ] 72	[ ] 65	_/3
		4 or 5 correct subtractions: 3 pts. 2 or 3 correct: 2 pts. 1 correct: 1 pt. 0 correct: 0 pt.					
LANGUAGE		Repeat: I only know that John is the one to help today. [ ] The cat always hid under the couch when dogs were in the room. [ ]					_/2

Intervencijos metodai kognityvinių sutrikimų mažinimui pacientams, sergantiems neurologinėmis ligomis

- **Visuotinis strategijos mokymosi metodas:** palengvinti paciento supratimą apie savo pažinimo sutrikimus ir padėti parengti kompensacines strategijas - grįžtamąjį ryšį prieš ir po veiklos, dienoraščių rašymą, sąrašų sudarymą.
- **Domeno strategijos mokymas:** mokyti pacientą pasitelkiant technologijas ir virtualią realybę
- **Kognityvinė perkvalifikavimo strategija:** kognityvinės veiklos mokymas atliekant užduotis - dėmesys, atmintis, suskirstymas į kategorijas, problemų sprendimo įgūdžiai.
- **Specifinių įgūdžių lavinimas:** orientuotas į rūpinimąsi savimi, atsižvelgiant į esamus pažinimo sutrikimus - svarbu reguliariai kartoti ir atlikti panašią veiklą.
- **Aplinkos modifikavimas ir pagalbinių technologijų naudojimas:** pagrindinis dėmesys skiriamas aplinkos apsaugos reikalavimų atitikimui paciento galimybės - nelaimingų atsitikimų prevencija

Intervencijos metodai kognityvinių sutrikimų mažinimui pacientams, sergantiems neurologinėmis ligomis

Apsvarstykite

- Paciento motyvacijos pokyčiai
- Ar pacientas žino apie savo pažinimo sutrikimus
- Paciento fiziniai sugebėjimai
- kaip seniai atsirado pažinimo sutrikimai

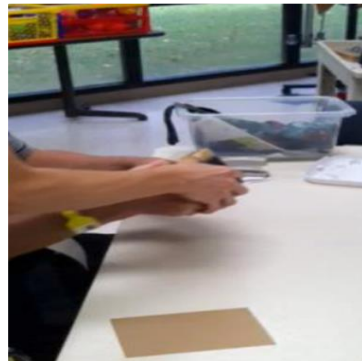
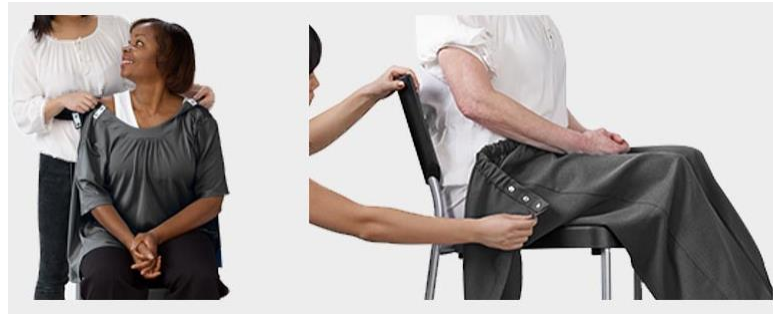

Intervenciniai metodai :

- Aktyvi pagalba
- Nurodymų davimas
- Demonstracija
- Problemų sprendimo strategijos
- Skirkite laiko pacientui - neskubėkite jo / jos
- Terapeutas turi būti kantrus
- Kartais mažiau yra daugiau

Aktyvi pagalba, demonstravimas

You remember things better
when you write them down
by hand.
Here's why.

Pagalbiniai prietaisai ir technologijos kaip reabilitacijos dalis

No. LLI-352
INTERPROF

Project is partly financed by
Interreg V-A Latvia – Lithuania Programme 2014-2020

www.latlit.eu

Pagalbiniai prietaisai darbe su pacientais, sergančiais neurologinėmis ligomis

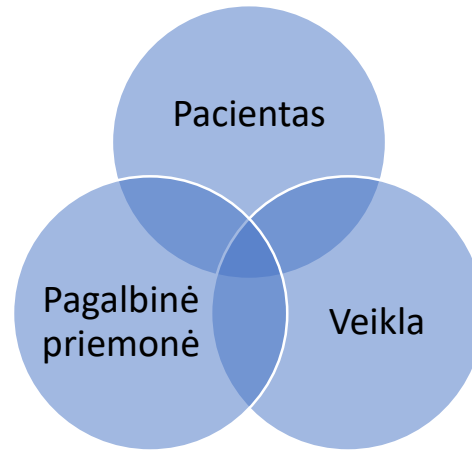
- **Asmeninės judėjimo pagalbinės priemonės** (lazda, trikojis, keturratis, vaikščiojimo rėmas, ritinukas, judėjimo stalas, invalido vežimėlis)
- **Asmeninės priežiūros ir apsaugos pagalbinės priemonės** (pagalbiniai aprangos įrankiai, tualetų kėdė, tualetų dubenio platforma, atraminės rankenos, dušo kėdė, vonios lenta, vonios kėdė)
- **Buitiniai pagalbiniai įtaisai** (pagalbiniai gaminių pjauštymo, pjauštymo, dalijimo, stalo įrankiai)
- **Pagalbinės rašymo priemonės**
- **Pagalbinės priemonės laisvalaikio praleidimui**

INTERPROF

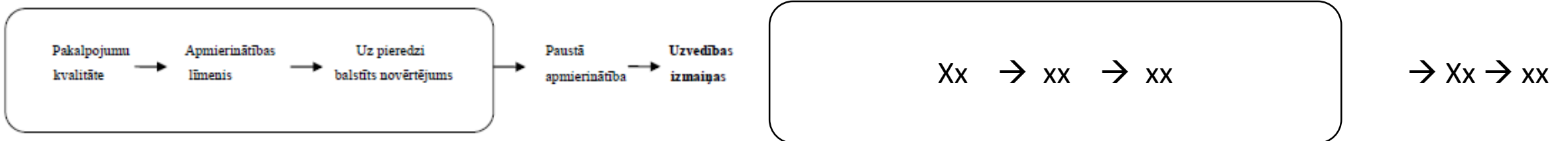
Pagalbinio prietaiso būtumo īvertinimas

- HAAT modelis

KONTEKSTAS
Fizinė aplinka
Socialinė aplinka
Kultūrinė aplinka
Institucinė aplinka

- Pasitenkinimo pagalbinių prietaisų modelis

Kasdien naudojami pagalbiniai prietaisai

Privalumai naudojant technines pagalbines priemones

- Padėkite pasiekti maksimalų įmanomą savarankiškumo lygį
- Padidėja paciento jausmas, kad jis kontroliuoja, kas atsitinka
- Padidina įsitraukimą į kasdienę veiklą ir vaidmenų įgyvendinimą
- Užtikrina privatumą ir pagarbą
- Mažina priežiūros darbuotojų perdegimą
- Padidėja galimybė atlikti veiklą įvairiose aplinkose

Iššūkiai naudojant techninius pagalbiniai prietaisus

- Gali sukelti paciento nusivylimą ir nerimą
- Neefektyvus AD naudojimas
- Vienas dydis netinka visiems
- AD perpildymas
- Ilgas mokymas
- Įgyti įgūdžiai, kaip naudotis AD, gali būti neperduodami namų aplinkoje
- Remontas

Pagalbinio prietaiso būtinumo įvertinimas

- Paciento vertinimas (funkciniu, veiklos ir dalyvavimo lygiu)
- Paciento tikslų nustatymas
- Paciento motyvacijos naudotis pagalbine priemone įvertinimas
- Aplinkos, kurioje pacientas ketina naudotis pagalbine priemone, įvertinimas
- Bendradarbiavimas su pacientu ir kitais daugiaprofesionalios reabilitacijos komandos nariais renkantis pagalbines priemones, geriausiai atitinkančias paciento poreikius
- Mokymas naudotis pagalbine priemone (turi būti apmokytas ne tik pacientas, bet ir giminaitis)

Technologijos darbe su pacientais, sergančiais neurologinėmis ligomis

ErigoPro - robotizuotas aukščiausios klasės vertikalizatorius, sukurtas ankstyva sensomotoriniam mobilizavimui.

Naudojamas robotizuotas ErigoPro vertikalizeris:

paruošti širdies ir kraujagyslių sistemą fiziniam krūviui;

paspartinti apatinių galūnių judesių atsigavimą;

padidinti ir išlaikyti judėjimo tūrį;

sumažinti spastiškumą;

pagerinti apyvartą;

užkirsti kelią antrinėms pasekmėms -

pneumonija, raumenų atrofija, lovos, osteoporozė ir kita.

Technologijos darbe su pacientais, sergančiais neurologinėmis ligomis

TheraTrainer

Technologijos darbe su pacientais, sergančiais neurologinėmis ligomis

Armeo Spring

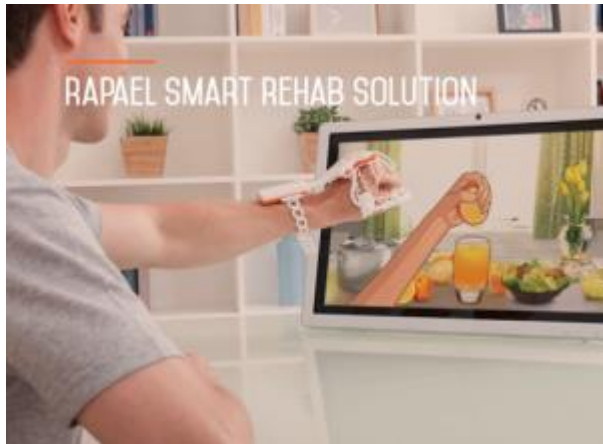
Technologijos darbe su pacientais, sergančiais neurologinėmis ligomis

Gloreha glove

Technologijos darbe su pacientais, sergančiais neurologinėmis ligomis

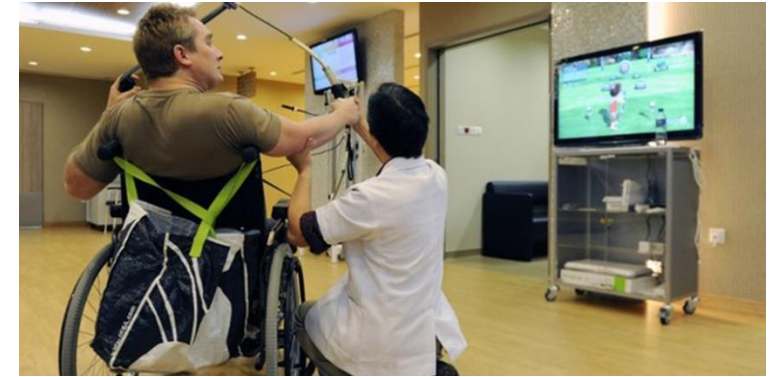
Neofect smart glove

Technologijos darbe su pacientais, sergančiais neurologinėmis ligomis

Virtual reality

Technologijos darbe su pacientais, sergančiais neurologinėmis ligomis

Environmental control system

Technologijos darbe su pacientais, sergančiais neurologinėmis ligomis

RehaCom

Ortezai kaip reabilitacijos dalis

No. LLI-352
INTERPROF

ŠIAULIŲ
UNIVERSITETAS

Project is partly financed by
Interreg V-A Latvia – Lithuania Programme 2014-2020

www.latlit.eu

Dažniausios priežastys, kodėl pacientams, sergantiems neurologinėmis ligomis, reikalingos ortozės

- Spastiškumas
- Kontraktukai
- Skausmas
- Trūksta stabilumo

Veiksniai, į kuriuos reikia atsižvelgti, atsižvelgiant į ortotiką

- Kraujagyslių ligos
- Minkštųjų audinių pažeidimas
- Vaistų terapija
- Nelaikymas
- Ossifikacija
- Ūmus uždegimas
- Bendravimo sutrikimai
- Pažinimo ar elgesio sutrikimai
- Odos vientisumas
- Edema
- Jutimo sutrikimai ar padidėjęs jautrumas
- Giliųjų venų trombozė anamnezėje
- Ar numatoma nemaža nauda?
- Nesvarbu, ar nėra skausmo ar diskomforto?
- Ar kontraktūra nesena?
- Ar neaišku, kas ortozę uždės ir pašalins bei prižiūrės, kaip ji naudojama?
- Ar pacientas bendradarbiauja?
- Ar įmanoma užtikrinti paveldėjimą?

Ķvertinimas

- Judējimo apimtis sagnariuose
- Modifikuota Ashworth skalē
- Fuglo-Meyerio vertinimas
- VASA
- Jēgos ir rakto rankenos
- Paciento pasitenkinimas

Splint-wearing timetable

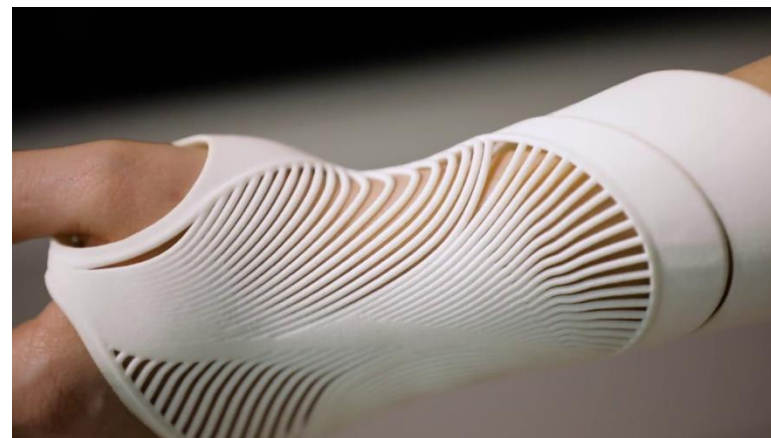
- Splint to be worn as indicated by shaded area on timetable.
- Tick the time and initial when putting on and tick the time and initial when removing, having checked for potential pressure areas.

Patient name:								Who can put on/remove splint?						
Named clinician:								Signature:		Initial:				
Description of splint:								Signature:		Initial:				
								Signature:		Initial:				
								Signature:		Initial:				
Time	Monday (date)		Tuesday (date)		Wednesday (date)		Thursday (date)		Friday (date)		Saturday (date)		Sunday (date)	
	Tick/shade	Initial	Tick/shade	Initial	Tick/shade	Initial	Tick/shade	Initial	Tick/shade	Initial	Tick/shade	Initial	Tick/shade	Initial
08:00														
09:00														
10:00														
11:00														
12:00														
13:00														
14:00														
15:00														
16:00														
17:00														
18:00														
19:00														
20:00														
21:00-08:00														

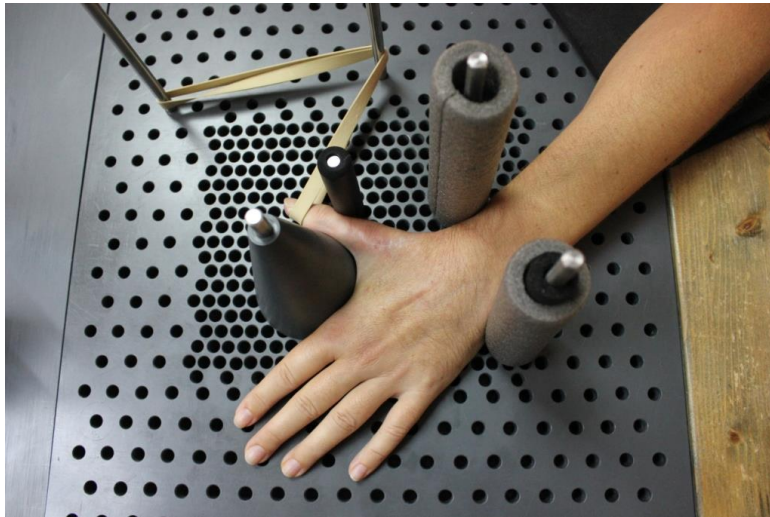
Neurologinių pacientų ortofikacijos rekomendacijos

- Nenaudokite ortozių visiems pacientams, turintiems judėjimo negalią, įvertinkite kiekvieną atvejį atskirai (2B)
- Nenaudokite ortozių visiems pacientams, kad išlaikytumėte delno sąnario ir pirštų judesių tūrį, įvertinkite kiekvieną atvejį atskirai (2B)
- Ortozių vartojimas kartu su botulino injekcijomis atskirais atvejais gali sumažinti spazmą (2C)
- Palmių ir pirštų raumenų EMS kartu su ortoze negalima naudoti visiems pacientams po įžeidimo (2C)
- Palmių orto ortozė negali būti naudojama visiems pacientams po įžeidimo siekiant sumažinti spazmą (2B)
- Ortozė, užtikrinanti neutralų palmių pagrindo kampą, gali būti naudojama pacientams po įžeidimo siekiant sumažinti delno pagrindo sąnario skausmą (2A) (6 val. Per dieną mažiausiai 13 savaičių).
- Alkūnių ortozių gali būti naudojamos pacientams po įžeidimo, siekiant pagerinti alkūnės judėjimo apimtį (2C)
- Trumpalaikis alkūnės ortozių vartojimas (1-4 dienos) sukelia mažesnę komplikacijų riziką, palyginti su ilgalaikiu naudojimu (4-7 dienos).
- Nėra rekomendacijų, kurios įrodytų alkūnės ortozių efektyvumą mažinant kontraktūras

3D spausdinimas

MAPS terapija

„Orficast“

Kontekstiškai pacientui tinkama aplinka

No. LLI-352
INTERPROF

ŠIAULIŲ
UNIVERSITETAS

Project is partly financed by
Interreg V-A Latvia – Lithuania Programme 2014-2020

www.latlit.eu

Pacientas kaip vertybė

Veiksniai, palengvinantys dalyvavimą, dalyvavimą ir sveikatą

Veikla	Paciento veiksniai	Igūdžiai	Atlikimas	Aplinka
Savęs priežiūros veikla	Vertybės	Motoriniai įgūdžiai	Įpročiai	Kultūra
Instrumentinė kasdienė veikla	Įsitikinimai	Proceso įgūdžiai	Rutina	Asmeninė
Poilsis ir miegas	Dvasingumas	Socialiniai ryšiai	Apeigos	Fizinė
Išsilavinimas	Kūno funkcijos		Vaidmenys	Socialinė
Poilsis	Kūno struktūros			Laikas
Socialinė veikla				Realybė

Kontekstas

- **Kultūrinis** - apima įsitikinimus, veiklos modelius, elgesio modelius ir lūkesčius, būdingus pacientui ten, kur jis gyvena. Kultūrinis kontekstas daro įtaką paciento tapatumui ir veiklos pasirinkimui, todėl ergoterapeutas turi žinoti pacientui būdingas normas. Pavyzdžiui, valgymo skirtumai, pagarba medicinos personalui.
- **Asmeninis** - nurodo paciento demografinius rodiklius, tokius kaip amžius, lytis, socialiai ekonominės sąlygos, išsilavinimo lygis ir tai nėra jo sveikatos būklės dalis
- **Laikas** - apima paciento gyvenimo etapą, dienos ar metų laiką, veiklos trukmę ar ritmą ir ankstesnę patirtį
- **Virtualus** - reiškia sąveiką, kuri vyksta realiuoju laiku arba artimiausiu metu ir kur nereikia jokio fizinio kontakto. Pacientai turi turėti prieinamas technologijas, kad galėtų dalyvauti jiems svarbioje veikloje.

Veiklos sąžiningumas

- Kontekstas ir aplinka daro įtaką paciento pasirinktai veiklai ir jo pasitenkinimui jo atlikimu.
- Pacientas, kuriam sunku atlikti veiksmą aplinkoje ir kontekste, gali tai padaryti geriau, jei aplinka ir kontekstas yra pritaikyti jam / jai.
- Kad pacientas pasiektų visapusišką dalyvavimo jam svarbioje ir tikslingoje veikloje lygį, jis / ji turi ne tik atlikti fizinę funkciją, bet ir gerai jaustis pasirinktoje aplinkos ir konteksto kombinacijoje.
- **Visi žmonės, nepriklausomai nuo jų amžiaus, lyties, socialinės padėties, fizinių galimybių ir kitų skirtumų, turi teisę atlikti kasdienę veiklą ir užduotis.**
  - (Wilcock & Townsend)

Pacientas turi teisę pasakyti, kaip jis (ji) nori, kad būtų vykdoma tam tikra veikla. Kiekvieno paciento gyvenimo sąlygos ir poreikiai yra skirtingi; tai turi būti pripažinta ir gerbiama. Ergoterapeutas gali būti pagalba įgyvendinant pasikeitusius

Veiklos sąžiningumo rezultatas

- Aktyvumas pacientui yra svarbus
- Dalyvavimas
- Pacientas pasirenka
- Balansas

INTERPROF

Veiklos sąžiningumo nesilaikymas

- Nėra pusiausvyros veikloje
- Veiklos atskirtis
- Veiklos susvetimėjimas

Šeimos švietimas

No. LLI-352
INTERPROF

Project is partly financed by
Interreg V-A Latvia – Lithuania Programme 2014-2020

www.latlit.eu

Šeimos ugdymas prižiūrint pacientą

1. Diagnozė
2. Savęs priežiūros įgūdžiai
3. Priemonės kasdienėje veikloje
4. Vaistų vartojimas
5. Mainai
6. Judėjimas
7. Saugos aspektai
8. Atitikimas ergonomikos principams priežiūros metu
9. Kambario įrengimas
10. Emocinis palaikymas
11. Paveldėjimas

Padėti nepadaryti
pagalbos (kai ką
nors darai vietoj
paciento)

Pagalbos įvairiose veiklose pavyzdžiai

Veiklos pritaikymo pavyzdžiai

Ergoterapija esant neurologiniams sutrikimams

No. LLI-352
INTERPROF

ŠIAULIŲ
UNIVERSITETAS

Project is partly financed by
Interreg V-A Latvia – Lithuania Programme 2014-2020

www.latlit.eu